یادداشت

اقتصاد سبز

فاطمه پاسبان
کارشناس

در مطالب پیشین مختصری درخصوص خاستگاه فکری اندیشه اقتصاد سبز صحبت شد. مروری بر متون منتشرشده اقتصاد سبز حاکی از آن است که ویژگی‌ها و اصول آن همانند همه نظریات توسعه‌ای و اقتصادی در طول زمان تغییر و تحول داشته است که همه این تلاش‌ها در جهت کامل‌شدن و درنظرگرفتن جنبه‌های جدیدی است که در جهان واقعی اتفاق افتاده. اگر بخواهیم یک جمع‌بندی از متون علمی داشته باشیم، می‌توان رایج‌ترین اصولی که برای اقتصاد سبز شناخته شده را به شرح ذیل خلاصه کرد:

۱) اقتصاد سبز ابزاری برای دستیابی به توسعه پایدار است. تحقق توسعه پایدار یعنی تعادل بین سه عرصه محیط‌زیست، اقتصاد و جامعه از طریق اجرای اقتصاد سبز عملی می‌شود.

۲) اقتصاد سبز کار شایسته و مشاغل سبز ایجاد می‌کند. به‌عبارتی دیگر با اجرایی‌شدن اقتصاد سبز، فرصت‌های شغلی جدید برای نیروی کار به‌وجودآمده و کار شایسته توسعه می‌یابد. کار شایسته به معنی اشتغال مولد با چهارمولفه آزادی، برابری، امنیت و کرامت انسانی است که هدف و استراتژی سازمان بین‌المللی کار می‌باشد.

۳) اقتصاد سبز منجر به منابع و انرژی کارآمد می‌شود. یکی از مولفه‌های مهم اقتصاد سبز افزایش کارایی و بهره‌وری منابع به‌خصوص انرژی و کاربرد انرژی پاک است.

۴) اقتصاد سبز به مرزهای سیاره‌ای یا محدودیت‌های زیست‌محیطی یا کمیابی احترام می‌گذارد. به عبارت دیگر ملاحظات زیست‌محیطی و کمیابی منابع را در نظر دارد.

۵) اقتصاد سبز رهیافت تصمیم‌سازی یکپارچه را ارایه می‌دهد. تصمیم‌سازی به‌صورت سیستمی و درنظرگرفتن همه اجزا به‌منظور دستیابی به اهداف است.

۶) اقتصاد سبز پیشرفت و توسعه را فراتر از اندازه‌گیری تولید ناخالص داخلی (GDP) در نظر می‌گیرد. با استفاده از شاخص‌های مناسبی که تعریف می‌شود، میزان پیشرفت و توسعه تعیین شده که فراتر از افزایش تولید است.

۷) اقتصاد سبز میان کشورها، در داخل کشورها و در بین نسل‌ها برخورد عادلانه، منصفانه و برابر دارد.

۸) اقتصاد سبز از تنوع زیستی و اکوسیستم‌ها محافظت می‌کند.

۹) اقتصاد سبز منجر به کاهش فقر، افزایش رفاه و بهبود معیشت، حمایت اجتماعی و دسترسی به خدمات ضروری می‌شود.

۱۰) اقتصاد سبز حکومت و حاکمیت قانون را بهبود می‌بخشد. به عبارتی اصول دموکراتیک، مشارکت، پاسخگویی شفاف و باثباتی را به‌همراه دارد.

۱۱) اقتصاد سبز پیامدهای خارجی را درونی می‌کند. به این معنا که همه هزینه و منافع بیرونی و غیرقابل ملموس در محاسبات لحاظ می‌شود.

نگاهی به اصول ۱۱گانه یادشده جامعیت رویکرد اقتصاد سبز را به نمایش می‌گذارد؛ رویکردی که شامل ابعاد سه‌گانه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی است. ابعاد اجتماعی به موضوعات رفاه بشری، عدالت اجتماعی، کاهش نابرابری، افزایش کیفیت زندگی، توسعه اجتماعی، دسترسی عادلانه و پرداختن به نیازهای زنان و جوانان اشاره دارد. ابعاد اقتصادی نیز به رشد در درآمد و اشتغال، سرمایه‌گذاری‌های خصوصی و عمومی، اقتصاد انعطاف‌پذیر، رشد اقتصادی و فعالیت‌های جدید اقتصادی می‌پردازد. ابعاد زیست‌محیطی بر کاهش خطرات زیست‌محیطی و کمیابی آن، کاهش کربن، کارایی منابع و منابع کارآمد، کاهش انتشار کربن و آلودگی، افزایش بهره‌وری انرژی و منابع، جلوگیری از نابودی تنوع زیستی و اکوسیستم و مسوولیت‌پذیری در قبال محیط‌زیست تاکید دارد. جامعیت مفهوم اقتصاد سبز باعث شده در سراسر جهان تمامی کنشگران از دولت گرفته تا سازمان‌های بین‌المللی و مردمی درخصوص چگونگی دستیابی به اقتصاد سبز، سیاستگذاری و استراتژی‌های دستیابی به آن تلاش می‌کنند.

خبر

خبر دور جدید عرضه نفت‌خام در بورس از اواخر آبان

● **فارس:** مدیر سرمایه‌گذاری شرکت ملی نفت با بیان اینکه قصد ما این است بدون تعجیل کار پخته‌ای انجام دهیم تا عرضه نفت‌خام در بورس این‌بار موفقیت‌آمیز باشد، گفت: تصور می‌کنم با فراهم‌شدن پیش‌نیازها اولین عرضه نفت‌خام در بورس انرژی در دور جدید، اواخر آبان‌ماه انجام شود. علی کاردر اظهار کرد: قصد ما این است که بدون تعجیل کار پخته‌ای انجام دهیم و به همین دلیل در داخل شرکت ملی نفت نیز بررسی‌های کاملی در این‌باره انجام می‌دهیم. مدیر سرمایه‌گذاری شرکت ملی نفت اضافه کرد: تصور می‌کنم با فراهم‌شدن پیش‌نیازها، اولین عرضه نفت‌خام در بورس انرژی در دور جدید در اواخر آبان‌ماه انجام شود. دور جدید عرضه نفت در بورس برخلاف دور قبلی با هدف صادرات و در رینگ صادراتی بورس انرژی انجام می‌شود و بهای آن نیز به‌صورت ریالی و بر اساس قیمت ارز مبادله‌ای پرداخت می‌شود.

زندگی یک‌میلیارد و ۲۲۰ میلیون نفر با درآمد روزانه کمتر از یک‌دلار و ۲۵ سنت

● بان‌کی‌مون می‌گوید همان‌گونه که برای دستور کار توسعه پایدار برای پس از سال ۲۰۱۵ و حل تهدید تغییرات آب‌وهوایی آماده می‌شویم، نباید دیدگاه خود را نسبت به اساسی‌ترین تعهد خود یعنی امحای فقر در تمامی گونه‌های آن، فراموش کنیم. وی می‌افزاید ما باید به‌حاشیه‌راندن افراد فقیر را خاتمه دهیم. به گزارش مرکز اطلاعات سازمان‌ملل‌متحد- تهران، دبیرکل سازمان‌ملل‌متحد در پیامی به مناسبت روز جهانی امحای فقر، ۱۷ اکتبر ۲۰۱۴ برابر با ۲۵مهرماه جاری، گفت با وجود موفقیت بزرگ در نجات ۷۰۰میلیون انسان از فقر مطلق بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰، هنوز از هر پنج‌نفر مردم کشورهای درحال‌توسعه، یک‌نفر یا به‌عبارت دیگر یک‌میلیارد و ۲۲۰میلیون‌نفر با درآمدی کمتر از یک‌دلار و ۲۵سنت و دومیلیارد و ۴۰۰میلیون‌نفر با درآمدی کمتر از دودلار در روز زندگی می‌کنند. در پیام بان‌کی‌مون آمده است از زمان آغاز بحران اقتصادی در جهان، نابرابری حتی بیشتر از قبل نمایان شده است. او می‌گوید تبعیض علیه زنان و دختران، بی‌عدالتی آشکاری است که تمامی بنگاه‌های توسعه‌ای را از یکی از عوامل پیشرفت محروم کرده است.

باوجود کاهش ۳۰ درصدی حجم معاملات

خریداران ۱۵ درصد بیشتر شدند

عکس: محمد موحدی، شرق

آرزو علیمدد: بازیگران بازار سرمایه چشم‌انتظار نتایج مذاکرات هسته‌ای‌اند. بازار سرمایه ما متشکل از شرکت‌هایی در صنایع مختلف است؛ بنابراین هر تغییری در اقتصاد یا هر رویکردی در صنایع می‌تواند آنها را دستخوش تغییرات شگرف کند. ثبات سیاست‌های اقتصادی می‌تواند صحت تحلیل کارشناسان را افزایش دهد؛ در مقابل تزلزل در سیاست‌ها قادر است نقش تحلیل را در بررسی سودآوری شرکت کمرنگ کند.

هرچند که اقتصاد و سیاست هرگز از بازار مالی ما جدا نبوده است، اما متاسفانه در ماه‌های اخیر این نقش بسیار پررنگ شده تا جایی که ظرفیت و پتانسیل واقعی شرکت‌ها نیز در سایه سیاست و اقتصاد رنگ‌باخته است. در واقع تحلیلگران مالی کمتر از دانش خود بهره می‌گیرند و دست‌به‌دامان تحلیلگران اقتصادی و سیاسی شده‌اند، چراکه بررسی صورت‌های مالی یک شرکت، بیانگر رشدی پایدار است اما معاملات سهامش، حرف دیگری دارد. حجم معاملات اندک است، به موازات، سرمایه‌گذاران برای خرید سهامی که به‌دلیل افت شدید قیمتش در چند ماهه اخیر باید جذابیت بالایی برای سرمایه‌گذاری داشته باشد علاقه‌ای نشان نمی‌دهند. این اثر تنها ناشی از این است که سایه سیاست چنان بر پهنه بازار مالی گسترده شده که کسی حاضر نیست به پتانسیل واقعی شرکت‌ها نگاه کند.

بنابراین به‌نظر می‌رسد که پیگیری مسایل سیاسی و اقتصادی روز کشور، بهتر از بررسی خود بازار می‌تواند زمان مناسب برای ورود و خروج سرمایه‌گذاران را تعیین کند.

هفته گذشته هم از این قصه جدا نبود. بازار پس از سخنرانی رییس‌جمهور و ابراز خوش‌بینی‌اش به مسایل هسته‌ای و عبور از مرحله رکود اقتصادی، وارد فضای مثبت شد. حجم معاملات اندکی بهتر و شاخص کل نیز مثبت شد.

آخر هفته نیز هشتمین دور از مذاکرات هسته‌ای ۵+۱ پایان یافت. البته پس از اغلب نشست‌ها، نتایج و توافقات به پشت درهای بسته نفوذ نمی‌کند و تنها امید به بهبود و حصول توافق در آینده به رخ کشیده می‌شود اما، زمانی که خبر بدی منتشر نمی‌شود، سرمایه‌گذاران از آن به‌عنوان خبری خوش یاد می‌کنند.

اما سوالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که آیا تنها مشکل بازار مالی ما مشکلات سیاسی و اقتصادی است؟ آیا قوانین و رویکرد بازار مالی ما بدون نقص است و تنها در انتظار رسیدن به توافقات هسته‌ای نشسته است؟ به‌نظر می‌رسد که حواس‌پرتی هسته‌ای و سیاست‌های اقتصادی سبب شده تا بازیگران بازار توجهی به مشکلات بنیادی و پایه‌ای بازار مالی نداشته باشند. در این راستا کسی هم دیگر به‌دنبال اصلاح عملکردهای ناموزون بازار مالی نیست.

به این ترتیب حتی اگر توافقات حاصل شود و سیاست‌های اقتصادی همگام با خواسته‌های بازیگران بازار باشد، هرچند به‌طور حتم شاهد موج مثبتی در بورس خواهیم بود اما به یقین پس از وزیدن اولین باد نامساعد، دوباره وارد بحران و نزول می‌شویم. پیش‌بینی این امر چندان مشکل نیست، فقط کافی است تا مروری چنددقیقه‌ای بر بحران سال‌های گذشته داشته باشیم که در مقاطع مختلف زمانی، عینا، تکرار شده‌اند.

هفته گذشته شاخص کل ۰/۲۷درصد مثبت بود و پس از افزایشی ۱۹۵واحدی به ۷۱هزار و ۹۷۸واحد رسید.

ارزش کل معاملات هم روندی منفی داشت و از ۴۶۲میلیارد تومان به ۴۵۷میلیارد تومان تنزل یافت. حجم معاملات هم حدود ۳۰درصد کمتر از هفته ماقبلش بود اما تعداد خریداران ۱۵درصد رشد را نشان داد.

حمیدرضا امیریان با اشاره به اینکه متاسفانه بورس ما در چندسال فعالیت خود سه‌بار گرفتار بحرانی از یک‌جنس شده است به مشکلات زیربنایی این بازار مالی اشاره کرد و گفت: «سال‌های ۸۳، ۸۸ و حال‌حاضر، سال‌هایی از فعالیت بورس بودند که با بحران همراه شده‌اند. اما نکته حایز اهمیت تکرار همانندشان است. این در چنین شرایطی است که تلنگری مثبت، بورس را صعودی می‌کند و تلنگری منفی آن را در مسیر نزول سوق می‌دهد. در واقع، هر زمانی که شاهد پارامترهای مثبت همزمان داخلی و خارجی باشیم، بورس ما مسیر صعودی افراطی در پیش می‌گیرد و دچار حباب مثبت می‌شود و در مقابل، وقتی پارامترهای منفی دست‌به‌دست هم می‌دهند با حباب منفی مواجه می‌شویم. بنابراین می‌توان اذعان کرد که بیماری بورس ما ذاتی است و از بیرون به وی تحمیل نشده است.

این تحلیلگر بازار سرمایه ادامه داد: «متاسفانه ما هنوز نتوانسته‌ایم بورس‌مان را به بلوغ برسانیم اما، درصدد ایجاد بازارهای جدید و جایگزین هستیم. این در حالی است که برای پیشرفت، باید بازار اول به رشد و ثبات برسد، سپس به دنبال تاسیس و ترویج سایر بازارها باشیم. اما متاسفانه یکی از راهکارهای تدوین‌شده برای برون‌رفت از بحران در بورس اوراق بهادار، تاسیس بازارهای مالی جدید مانند سکه و... است.»

وی با گلایه از اینکه اقدامات لازم به منظور فرهنگ‌سازی برای تامین مالی شرکت‌ها از مجرای بورس تاکنون انجام نشده است، توضیح داد: «در سال‌های ابتدایی گشایش بورس، این بازار زیرمجموعه بانک مرکزی بود. در آن زمان بحث جدایی بازار پول از سرمایه مطرح شد که نهایتا منجر به استقلال بازار مالی از بازار پول شد. اما هم‌اکنون و با گذشت بیش از ۱۰سال، بازار مالی قصد دارد وارد حوزه بازار پول شود. به‌عنوان مثال با پیشنهاد تاسیس بازار ارز، وارد مرز بازار پولی می‌شود. به این ترتیب به‌نظر می‌رسد که این‌بار بازار مالی قصد دخالت در بازار پول را دارد که با هدف استقلال این دو بازار در تضاد است.

امیریان به عدم‌شفافیت در بازار مالی و مشکلات سهامداران در دریافت سودهای‌شان به‌عنوان ابتدایی‌ترین حقوق سهامداری اشاره و اذعان کرد: «متاسفانه ما در بنیان‌های ابتدایی بازار مالی هم با مشکل مواجهیم. اما راهکار برون‌رفت از این بحران در مرحله اول، پذیرش وجود مشکل است. زمانی که کارشناسان بازار یکصدا فریاد می‌زنند که بازار با پدیده حباب مواجه شده، قصد تخریب مدیران را ندارند بلکه پیش‌بینی زودهنگام حادثه است تا قبل از بروز، راهکار درمانش را بجوییم. در واقع زمانی که ما بپذیریم با مشکل مواجهیم، قادر خواهیم بود با مطالعه موارد مشابه مشکلاتمان در بازار سایر کشورها، به راه‌حل مناسبی دست یابیم. در واقع بیان مشکل، نشانه ضعف نیست بلکه اولین قدم برای یافتن راه‌حلی بلندمدت و دایمی است. بورس ما نیز به‌منظور برون‌رفت از بحران کنونی‌اش، اول باید به‌دنبال ریشه‌یابی مشکلاتی باشد که با ریشه‌دواندنشان در پیکره بازار، موانع محکمی برای رشد بازار ایجاد کرده‌اند.»

به آن مفهوم است که ما در هیچ‌یک از این مقاطع، سعی در برطرف‌کردن مشکل نکردیم و راه‌حل آن را نیافتیم چراکه این بحران‌ها پیاپی تکرار شده‌اند. در واقع به‌نظر می‌رسد که ما به جای یافتن راه‌حل، به بازار مالی‌مان تنها مسکن تزریق کرده‌ایم. این روند سبب شده تا بیماری بازار مالی ما تبدیل به سرطان شود؛ چراکه در هر مقطع به جای یافتن راه‌حل، با تزریق مسکن سعی در آرام‌کردنش داشته‌ایم. غافل از اینکه هر مسکن جدیدی، در مقطع بعدی خود تبدیل به مشکل جدیدی شده است.»

به‌نظر می‌رسد که حواس‌پرتی هسته‌ای و سیاست‌های اقتصادی سبب شده تا بازیگران بازار توجهی به مشکلات بنیادی و پایه‌ای بازار مالی نداشته باشند. در این راستا کسی هم دیگر به‌دنبال اصلاح عملکردهای ناموزون بازار مالی نیست

وی ادامه داد: «زمانی که در زمان بروز مشکلی به جای یافتن راهکاری برای حلش با فرار به جلو از درمانش دست می‌کشیم، مشکلات به‌تدریج رسوب‌کرده و تبدیل به لایه‌های فشرده می‌شوند. در چنین مرحله‌ای بهترین راهکار، نشانه‌گرفتن سر فلش به سوی خارج از گود است. این مشکلی است که بورس درحال‌حاضر گرفتارش شده است. بازار مالی ما درحال‌حاضر متاثر از اقتصاد و سیاست است. اما به‌نظر می‌رسد که هدف، دورکردن نگاه کارشناسان و تحلیلگران از مشکلات داخلی بورس و معطوف‌کردنشان به مشکلات خارجی است درحالی که بازار مالی ما معضلات بنیادینی دارد که حل نشده باقی مانده‌اند.»

گزارش بورس در معاملات آمار هفتگی

۱۰ شرکت برتر از نظر ارزش معاملات

نام شرکت	میلیارد ریال	نام شرکت	میلیارد ریال
ایران‌خودرو	۲۳۵	سرمایه‌گذاری خوارزمی	۱۳۵
گروه مپنا (سهامی‌عام)	۱۷۰	توکاریل	۱۲۶
شرکت ارتباطات سیار ایران	۱۴۷	بانک صادرات ایران	۱۰۷
عمران‌وتوسعه فارس	۱۴۱	توسعه خدمات دریایی و بندری سینا	۱۰۴
گروه سرمایه‌گذاری میراث‌فرهنگی	۱۴۰	پتروشیمی خارک	۹۵

بازار	واحد	درصد تغییرات
شاخص آزاد شناور	۸۱,۲۰۹	۰/۵۳
شاخص بازار دوم	۱۴۲,۱۶۰	-۰/۱۹
شاخص ۳۰شرکت بزرگ	۳,۲۹۰	۰/۱۰
شاخص ۵۰شرکت فعال‌تر	۲,۹۹۷	-۰/۰۸
شاخص صنعت	۶۱,۰۵۸	۰/۲۲
شاخص بازار اول	۵۲,۹۳۵	۰/۴۷
شاخص بازده نقدی قیمت	۲۹۲,۸۴۸	۰/۲۷
شاخص کل	۷۱,۹۷۹	۰/۲۷
شاخص قیمت ۵۰شرکت	۱۳۷,۹۲۲	-۰/۰۷
شاخص کل فرابورس	۸۲۹	۰/۱۳

۱۰ صنعت برتر از نظر ارزش معاملات

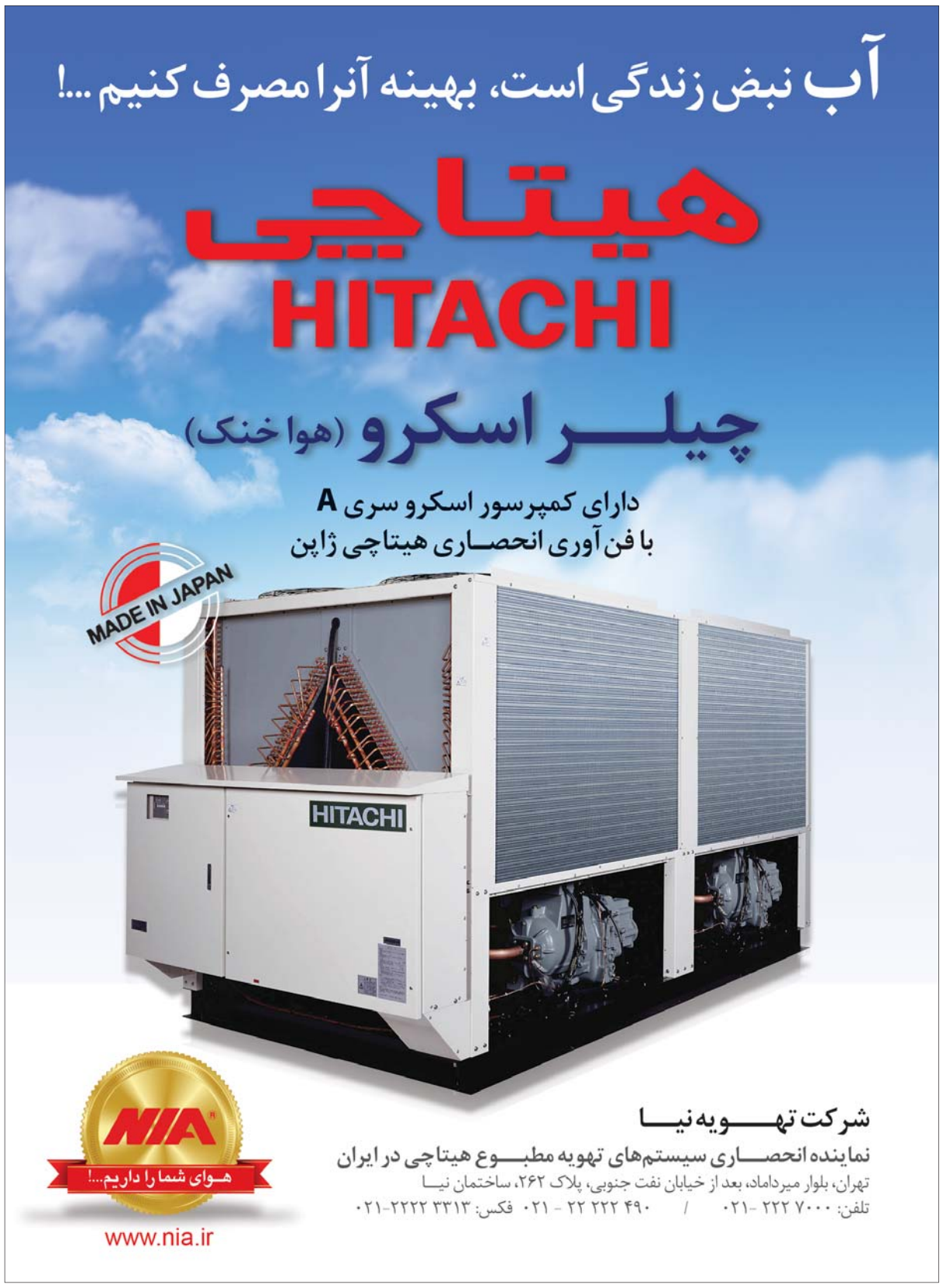
نام صنعت	میلیارد ریال
اوراق تامین مالی	۱,۹۲۸
خودرو و ساخت قطعات	۸۱۱
انبوه‌سازی، املاک و مستغلات	۵۲۳
محصولات شیمیایی	۴۶۸
بانک‌ها و موسسات اعتباری	۴۱۵
سرمایه‌گذاری‌ها	۳۲۷
پیمانکاری صنعتی	۳۱۵
حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	۳۱۲
هتل و رستوران	۲۳۸
مخابرات	۲۰۸

۱۰ شرکت برتر از نظر بازدهی

نام شرکت	درصد
صنایع بسته‌بندی مشهد	۷۱
بسته‌بندی ایران	۴۲
کارخانجات تولیدی پلاستیران	۳۰
بیمه رازی	۱۹
تولید سموم علف‌کش	۱۸
بیمه اتکایی ایرانیان	۱۷
کارخانجات تولیدی شیشه رازی	۱۷
فرآورده‌های نسوز آذر	۱۷
گروه فن‌آوا	۱۶
گروه صنعتی سدید	۱۶

تابلو معاملات	ارزش معاملات (میلیارد ریال)	حجم معاملات (هزار سهم)	تعداد معاملات (معامله)
بورس	۴,۵۲۹	۱,۶۸۲,۳۵۵	۱۹۷,۱۵۵
اوراق فرابورس	۲,۴۵۹	۲,۴۵۶	۱,۰۵۰
فرابورس	۱,۱۲۸	۲۷۹,۳۷۰	۵۹,۹۷۴
اوراق بورس	۳۸۹	۳۸۶	۳۰۱
حق‌تقدم فرابورس	۱۸۴	۶۹,۱۸۱	۷,۱۷۶
سهام پایه فرابورس	۱۶۰	۷۸,۶۲۰	۴,۹۴۸
حق‌تقدم بورس	۴۱	۲۰,۴۶۰	۲,۷۴۳
حق‌تقدم پایه فرابورس	۱۳	۵,۸۲۹	۴۴۰
صندوق فرابورس	۶	۸۷۴	۲۱۰
صندوق بورس	۰	۲۱	۱۳
جمع	۸,۹۱۰	۲,۱۳۹,۵۶۳	۲۷۴,۰۳۰

جداول: شرکت پردازش اطلاعات مالی اندیشه‌پارس www.ParsFDP.com

خبر

طرح «پلیس آب» سراسری می‌شود

● **تسنیم:** مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب کشور از سراسری‌شدن طرح پلیس آب که در استان کرمان انجام شد خبر داد. حمیدرضا جانباز عصر دیروز در نشست شورای حفاظت آب استان کرمان که با حضور قائم‌مقام وزیر نیرو در محل سالن پیامبراعظم(ص) استانداری کرمان برگزار شد، اظهار کرد: در نشست اخیر شورای حفاظت آب، وزیر کشور از استاندار کرمان به‌لحاظ اجرای طرح پلیس آب در این خطه قدردانی کرد. وی بیان کرد: در حال حاضر نگاه عمیق استاندار کرمان با شتاب سایر استان‌ها در طرح‌های توسعه‌ای متفاوت است. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب کشور، تصریح کرد: باید در یکی از نشست‌های شورای حفاظت آب کشور از استاندار کرمان دعوت شود تا ایده‌های خود را در حوزه حفاظت از منابع آب مطرح کند. جانباز افزود: بدون شک طرح پلیس آب استان کرمان مانند یک موج به سایر نقاط کشور تسری داده می‌شود. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب کشور، خاطرنشان کرد: اگر قرار است بحث اعتبارات طرح پلیس آب استان کرمان و نیز بودجه وزارت نیرو به‌ازای صرفه‌جویی در مصرف آب استان مطرح شود، بهترین مکان شورای حفاظت آب کشور است.